

Thomas OWEN: A leselkedők

*Itt jön az, amit úgy nevezünk, hogy a szerencse
vagy a véletlen közbelép.¹*

Arthur Machen

Furcsa kinézete volt a kis öregasszonynak: ahogy ült összezárt lábbal, a cipője orra súrolta a földet, és féltve szorított magához egy elnyűtt, nagy, barna táskát.

Egyedül gubbasztott a parkban a padon, mögötte füves domboldal emelkedett meredeken fölfelé a nyírfával tarkított kis fenyőcsoport lábáig.

Egy férfi sétált arra ábrándozva és teljesen a gondolataiba merülve, olyannyira, hogy kis híján elvesztette az egyensúlyát, amikor egy fekete rigó elsuhant mellette, mintha puskából lőtték volna ki. Megtorpant, visszazökkent a valóságba. Onnan, ahol állt, szemügyre vehette az idős asszonyt a padon, aki úgy ült ott a tünékeny napfényben, mint egy színdarab szereplője a színpadon. Sötétnek, csaknem feketének látszott a ragyogó napsütésben, amely megvilágította az élénkzöld díszletet a háttérben. Egy neorealista szobor benyomását keltette, amelyet a művész mesterien megmunkált, hogy tökéletesen visszaadja a hétköznapi valóságot.

Merev mozdulatlanságában, kis, kerek kalapjával a fején azokra az aprócska ólomkatonákra emlékeztetett, akik a miniatűr tüzérségi szekerek löporos hordócskáin üldögélnek egyenes derékkal, mint akik karót nyeltek.

Miért ragadta meg ennyire a figyelmét ez az ismeretlen, jelentéktelen, hétköznapi és érdektelen, csöpp kis öregasszony? Ahogy közeledett hozzá a férfi, engedni látszott ebből a szertartásos pózból. Továbbra is egy képzeletbeli pontot kémlelt rezzenéstelenül, mint egy tüzér, azután egyszer csak sajátos módon életre kelt. Ahogy meredten, szinte fenyegetően nézett előre, szeme a férfi szemére szegeződött, és mint

¹ Arthur Machen, *The White Powder*

valami mágnus, fogva tartotta a tekintetét. Olyan számonkérően nézte, hogy valósággal a hatalmába kerítette.

Néha találkozunk ilyen vizslató tekintetekkel. Úgy tűnik, mintha felismernének, és meg akarnák törni a csöndet. Szinte bárhol találkozhatunk ezekkel a fürkésző női tekintetekkel, amelyek felismerni vélnek bennünk valakit, és meg akarják törni a csöndünket. Üldögelnek egy nyilvános helyen, csakúgy, mint ez az idős asszony, látszólag ráérősen; vagy inkább rezignáltan és gondterhelten, mint egy orvosi váróteremben; vagy békésen, mint egy világtól elhagyatott, kis, vasúti padon.

Olykor egyesek megállnak mellettük. Vajon milyen varázslat ejti rabul őket? Készek segítséget nyújtani vagy ők maguk szorulnak segítségre? Ez a férfi nem áll meg. Jól ismeri ezeket a félelmetes nőket, akiktől meghűl bennünk a vér. Megszaporázza lépteit, gyorsan elmegy mellettük, mint aki észre sem veszi őket. De akármennyire elővigyázatos az ember, mindig megakad a szeme valamin. A lesben álló nő elkapta a férfi tekintetét, aki nem bírta megállni, hogy ne vessen az arcára – de csak lopva! – egy kósza pillantást. És mindegyiknek, csakúgy, mint neki itt a parkban, megvan a maga meggyőződése arról, hogy mi elképzelhető és mi nem, egy félmosollyal jelzik, soha nem rendes mosollyal, vagy egy ajkbiggyesztéssel, vagy éppen az ajkak összeszorításával...

Most az volt az érzése, hogy egy felöltött csontvázat lát maga előtt; mintha egy jelmezbe bújtatott múmia lenne itt, amelyet már rég a sírba kellett volna tenni. Hiába akarjuk az igazságot eltitkolni. Mindig mindenre fény derül. Főleg titkolózni és elkendőzni a valóságot.

Két sárga pillangó kergetőzött a levegőben szertelen vidámsággal. Egy régi újság feszült a gyepet alacsonyan szegélyező vasdrótra, finoman lengette a szél.

A férfi megállt néhány méterre az öregasszonytól. Most nem látta nagyon jól, de érezte maga körül az ártó hullámokat, amelyeket törékeny lénye árasztott.

– Menjen innen! – kiáltott rá hirtelen. – Takarodjon!

Nem érdekelte, hogy megbántja: jogos önvédelemnek érezte, amit tett. Vagyis inkább elvesztette minden önuralmát, és csak kapálózott, mint egy fuldokló, akinek az igyekezetét néha siker koronázza.

Nagy megkönnyebbülésére az öregasszony ijedten fölpattant, és furcsán oldalra billentette a fejét, mint a tyúk, amikor veszélyt érez. A férfi tett egy fenyegető mozdulatot a karjával. Erre az öregasszony a korához képest meglepően gyorsan elsietett.

A férfi nézte, ahogy távolodik: szánalomra méltónak látta, de ugyanakkor gyűlölettel telinek is. Úgy ment, ahogy némely kutyák szoktak, kicsit oldalra tolta az egyik csípőjét.

A férfi minden ízében remegett.

*

**

A teljesen új, kék-fehér csíkos napellenző üde frissességet kölcsönzött a kávéház teraszának. Kevés vendég volt még ezen a reggeli órán. Az egyik sarokban egy feltűnő, negyvenes nő, kövér és közönséges. Magányosan, valószínűleg fáradtan, széttárt lábakkal és lógó karral roskadozott a széken. Mellette barna vászon bevásárlótáska, amelyből kilátszott az újságba tekert póréhagyma zöldje.

Onnan, ahol volt, könnyen kitalálhatta, miféle nőszemélyről is van szó. Melege volt, izzó arca fénylett az izzadságtól. Térde fölé felcsúszott szoknyája és rosszul felhúzott harisnyája látni engedte betegesen fehér combját. A férfi először úgy látta, mintha a földet nézné egykedvűen, de

azután hamar rájött, hogy őt mustrálja már egy ideje, és megjátszott közönyössége csak arra szolgál, hogy eloszlassa gyanakvását. A szikla üregében megbúvó polip viselkedik így, élettelennek tettei magát, mint az ártalmatlan moszatok, nehogy elijessze áldozatát.

De a hozzáértőnek egy pillantás is elég, hogy tudja, kivel áll szemben.

A lehető leggyorsabban el kell menekülni előle, nehogy véletlenül beleessen a csapdába.

De valami mégis odavonzotta a férfit. Távolabb ült le tőle, ugyanarra a teraszra, hogy figyelhesse a nőt, de ne kelljen attól tartania, hogy találkozik a tekintetük. Azonban a nő nemcsak hogy észrevette őt, hanem már messziről megláthatta. A mozdulatai, a tartása csak látszólag voltak természetesek, valójában nagyon is meggondolta, és tudta, mit csinál. Fesztelenül viselt közönségessége tulajdonképpen kihívás volt. Most a hajához emelte a kezét, mint aki igazgatja a kontyát, és így felemelt, meztelen karja fölfedte vöröses hónalját. Azután megvakarta az oldalát, majd hirtelen felé fordult, a száját obszcén módon elkerekítette, hogy provokálja őt.

A férfi behunyta a szemét, és megnyugtató képekre próbálta összpontosítani a figyelmét. Kisfiúként látta magát, a langymeleg ágyban feküdt napkeltekor. Vattapuha csönd vette körül. Fölkelt, megérezte, hogy fontos esemény fog történni. A padló hideg volt a lába alatt. Elhúzta a függönyt az ablak elől. Havazott. Minden fehér lett és más formát öltött. Gyorsan visszaszaladt, és bebújt az ágyába. Boldog volt...

Visszamenekült a gyerekkorra. Úgy látszik, ha összehasonlítjuk az felnőttkori sérelmeket a gyerekkori örömmel és bánalmakkal, más értelmet nyernek, és ez megnyugvással tölt el bennünket. Úgy érezte, hogy visszament egy másik időbe, és elengedheti magát...

Mire feleszmélt az álmodozásból és a gondolataiból, a nő már nem volt ott. Feladta a játszmát. A módszere tehát bevált.

– Ismeri ezt a hölgyet? – kérdezte a pincért.

- Milyen hölgyet?
- Aki itt volt teraszon még az előbb.

A pincér azt hitte, hogy szórakozik vele, és biztosította arról, hogy senki sem volt ott. Őszintének tűnt, és semmi nem utalt arra, hogy összejátszott volna az ismeretlen nővel.

Pedig mégis hazudnia kellett. Az üres szék lábánál ugyanis észrevette az otffelejttett bevásárlótáskát. Kilógott belőle az újságpapírba tekert póréahagyma.

Nem erősködött tovább. Túlságosan boldog volt, hogy megmenekült.

*

**

Ez a lány nem zavartatta magát, hátradőlt a padon, egyik karja a támlán pihent, haja az arcába lógott, időről időre megrázta egy laza fejmozdulattal. Keresztbe tett lábakkal ült, és amikor a férfi leült mellé a kihalt parkban, ahol csak ők ketten voltak, még csak rá sem nézett. Semmi jelét nem adta, hogy észrevette volna a jelenlétét, és ez sértette őt. Mályvaszínú ruhát viselt fehér virágokkal, vagy fordítva, fehér alapon mályvaszínű virágokkal, és ezek a színek fakóvá tették meztelen és szinte teljesen szőrtelen lábát.

Az arca szabályos és szép volt, de nem különösebben, a homloka domború, a szeme – amennyire így oldalról láthatta – értelmet sugárzott. Az biztos, hogy erősen ki volt festve, mint a színházban. Az ajka vékony volt és halvány, és amikor néhány pillanattal később kirúzsozta magát (élénk rózsaszínnel!), látszottak ápolt, de fénytelen fogai is.

Volt ebben a fiatal nőben valami ábrándos, beteges és megmagyarázhatatlanul vonzó.

Nyugodt, meleg idő volt. A várost el lehet felejteni egy ilyen kivételes helyen. Pedig nem olyan messze, a fákon túl kirajzolódtak a nagy, fehér épületek homlokzatai.

Egy galambcsapat szállt arra nagyon alacsonyan, suhanásuk a szakadó selyem hangjára emlékeztetett. Mindketten egyszerre kapták fel a fejüket, és követték a madarakat tekintetükkel.

A lány alig észrevehető, halvány mosollyal viszonzta a férfi mosolyát, és egy szórakozott kézmozdulattal megnézte az óráját.

Az ég beborult, és fülledt lett a levegő. A szél, amely a vihar előszele lehetett már, felkapott néhány száraz falevelet, egy összegyűrt papírdarabot és jó néhány maréknyi homokot.

A lány – erre a jelre – azonnal elkezdett kutatni a táskájában, hogy megbizonyosodjon róla, elhozta-e gondosan összehajtogatott, műanyag esőkabátját és hozzá illő, átlátszó kapucniját.

Amikor az első esőcseppek leestek, betakarta a fejét, és azt mondta:

– Vigyázok a hajamra.

Azután odanyújtotta a férfinak az esőkabátot:

– Vegye föl, tönkremegy a zakója. Az én vászonruhámnak nem lesz semmi baja.

Segített neki felhúzni a kissé szűknek bizonyuló köpenyt, és az eső elől menekülve – ekkorra már zuhogott – futni kezdtek a kerítésen túli, messzi házak felé.

Amikor menedéket találtak egy kis szegletben, végre jobban megnézhetette a lányt magának. Kacagott, a ruhája - meglehetősen szemérmetlenül - a testére tapadt. Két ujjal megemelte mellén a finom szövetet.

Volt benne valami nagyon kedves és megindító, ezért a férfi megfogta a kezét, hogy fölmelegítse.

– Visszaadom az esőkabátját, ez nevetséges – mondta.

– Most már minek?

De a férfi már a vállára is tette. Érezte a lány nedves tarkójának illatát: a kapucni alól kibújó sötétebb hajtincsek alatt világosabb pihék szegélyezték a csigolyáit. Szerette volna még sokáig megőrizni ezt a váratlan közelséget.

De a zápor lassan véget ért. A járókelők újra kimerészkedtek az utcára, és kerülgették a pocsolókat.

– Jöjjön – mondta a lány –, nem lakom messze. Kap egy pohár vizsokit. Legalább megismerkedünk...

Néhány perccel később kinyitotta a lakás ajtaját, majd félrehúzódott, hogy beengedje őt. Amikor a férfi belépett, egy röpke pillanatra az arca helyén egy halálfejet vélt látni, azt a bizonyos koponyát, amely a végzet szimbóluma, és amelyet mindannyian ott hordunk magunkban, az élet álarca alatt.

De akkor még nem értette...

Egy pillanattal később úgy rohant le a lépcsőn, mint egy rajta kapott tolvaj.

A folyosón meglátott valamit – még éppen időben –, ami menekülésre készítette.

Igen, biztos, hogy nem tévedett: a barna vászon bevásárlótáskát látta, amelyből kilógott az újságba tekert póréhagyma zöldje.

*

**

Ezúttal egy szájalmas kis, külvárosi téren volt, amelyet magas, szürke házak vettek körül, és jelzőtáblák védtek a forgalomtól. Az elterelés éles kanyarra kényszerítette a járműveket, és ez bizony nem ment fék- és kerékcsikorgás nélkül. Parányi, gyéren zöld sziget volt ez, néhány kopár fa, gazos gyep, padok támla nélkül, középen egy négyzet alakú homokozó.

Gyerekek kergetőztek harsányan, próbáltak elrejtőzni a vékony törzsű fák mögött, igyekeztek bújócskát játszani.

A férfi igencsak szórakozottan olvasgatott egy ott hagyott, előző napi újságot, azután a semmittevők gyógyíthatatlan fáradtságával végighordozta tekintetét a parkon.

Egy szerszamos bódé oldalának támaszkodva – melyet a kertészek használtak, és a szalmatető eresze alá be lehetett állni, ha esett az eső – egy lányka figyelte őt már egy jó ideje alattomosan.

Kinyújtott mutatóujja hegyével körbesimította a szája vonalát, majd a szemét is. Kissé piszkos, kinyúlt, rózsaszín gyapjúruha volt rajta, amely alul teljesen felfeslett.

A férfi gépiesen rámosolygott, a lány pedig úgy tett, mintha nem venné észre. A férfi megütögette a pad szélét, hogy odahívja, üljön le mellé.

A lányka megértette a mozdulatot, és kezét-lábát himbálva, lassan közeledett felé, egyszersmind elégedetten és gyanakvóan, és néha körbenézett, hogy látja-e valaki, miben mesterkedik.

Hirtelen egyedül találták magukat ebben a kis parkban, mintha varázslat zárta volna el őket a külvilágtól, mintha a kis városlakók játékainak lármája – amely az imént bontakozott ki és mostanra már szertefoszlott – nem lett volna más, mint egy olyan előadás pontosan megírt előjátéka, amelyben az övé a főszerep.

A lányka lovaglőhelyzetben ült le vele szemben, két kezével a padhoz lapította laza szoknyáját, amely kissé felhúzódott, és így megmutatta vékony, sápadt combját.

A férfi megsejtette a veszélyt, és már sajnálta, hogy ostobán előidézte. De hogy lehet ilyen arcátlanul magabiztos ez a gyanús külsejű gyereklány?

- Jó napot! – mondta a lány. - Téged nem ismerlek. Gyakran jársz ide?
- Néha. De még sosem láttalak. Mi a neved?

A lányka nem válaszolt az egyenes kérdésre, és kissé rosszindulatúan azt mondta:

– Milyen sovány vagy!... Talán beteg is? Mindenesetre megborotválkozhattál volna!

Nem tudta megállni, hogy el ne mosolyodjon a nyíltság és a provokáció e különös elegye láttán. De azután újra elkomorult.

- Haragszol?
- Dehogy.
- Nem lehet tudni, hogy öreg vagy-e vagy fiatal.
- Hát azt én sem tudom.
- Nem szeretem, amikor nevetsz...

Csönd lett. A fejekben cikáztak a gondolatok. Nézni nézték ugyan, de bizonyosan nem látták egymást, csak azzal voltak elfoglalva, ami bennük zajlott.

Akkor a lányka megkérdezte:

- Van nálad cukorka?
 - Nincs, sajnálom.
 - A többieknél mindig van.
 - Milyen többieknél?
 - Hát a többieknél! Mindegyiknél...
- A férfi zavarban volt, de ki akarta elégíteni kíváncsiságát.
- Szóval cukorkát kapsz tőlük. Mégis miért?

A lányka felnevetett:

- Szerinted miért?

A férfit előntötte a szomorúság. Elhomályosult a látása, és már azt sem tudta, hol is van éppen. Hirtelen keserű ízt érzett a szájában. A gyerekkornak vége, az idő túl gyorsan telik, az emlékek is tovatűnnek. Most már túl késő bármit is változtatni az életén.

Egy barátságos, hűvös, kis kéz megragadta a kezét. Úgy kellett feltámogatni. Furcsán álomszerű volt az egész, és a férfi hagyta, hogy vezesse ez a mókás és nem igazán szép arcú, alattomos gyereklány.

Amikor elhagyták a parkot, és egymás mellett mentek már az utcán, a férfi úgy érezte, az életével játszik, és egy ismeretlen világ láthatatlan küszöbét lépi át. Már nincs visszaút. Egyébként is, túl sokat küzdött hiába, ma végre megszabadul a rossz előérettől, amely hónapok óta nyomasztotta.

Beléptek egy visszataszítóan mocskos házba, amelyből szennyes ruha és póréhagymaleves szaga áradt. Azután beléptek egy üres szobába, ahol csak egy nagy vaságy volt, az ágytámlák sarkán rézgolyókkal.

Mind a három *nő* ott volt, mozdulatlanul álltak a fal mellett, és csak most tűnt fel a férfinak, ahogy így együtt látta őket, hogy mennyire hasonlítanak. Úgy álltak ott, mint az ítélőbírák, gyilkos mosollyal komor arcukon.

A férfi végre megértette, hogy eleve – és *mindig is* – tudták, mit fog tenni, és hogy milyen bűnéért állhatnak majd egyszer bosszút rajta.

A lányka mutatóujjával simogatni kezdte az ajkát.

Solti Csanád Dániel fordítása